

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

10. juuni 1928. A.

Nr. 10

KUUES AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12.	1 lhk. Kr. 30.—, 1/2 lhk. Kr. 15.—,
Pooles aastas " 2.50	Telefon Nr. 4—72.	1/4 lhk. Kr. 8.—, 1/8 lhk. Kr. 4.—
Üksik number " —.25	Jooksev arve: Eesti Panga Tal- linna osakond Nr. 609.	Omavalitsustele 30% hinna- alandust.
1923 aastak. " —.50		Dokumentide kaotamise kuu- lutused 50senti dokumendi pealt
1924 " " 3.—		
1925, 1926 ja 1927a.ä " 5.—		

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Vallavalitsuste töökoormatus ja selle suu- rendamine — Ipso fakto	Lhk.	147
Rühmadest volikogudes—Eugen Maddison	"	147
Taud tulemas	"	149
Andmeid hoolekande kavast	"	150
Riikliste hoolekande toetussummade jaga- mine	"	151
Vallaomavalitsuste arvepidamise korralda- misest (järg)	"	152
Omavalitsustegelased	"	154
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	"	156
Harjumaa vallavalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927 a.	"	159
Küsimused ja vastused	"	160
Kuulutused	"	146

See omavalitsuse ametnik, kes veel

„Sundnormide kogu maaomaval. jaoks“

tellinud ei ole, vaevab end asjata seaduste ja nende muudatuste seaduste rägastikkus, kuna „Sundnormide kogus“ on seadused kodifitseeritult ja Riigikohtu seletustega varustatult toodud.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalistuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 270.000 krooni.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

———— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamiseks.

Käesoleva numbriga lõpeb ajakirja „Maaomavalitsuse“ saatmine 1928. a. esimese poole tellijatele. Ajakirja korralikult edasi saamiseks
- - - - - palume - - - - -

„Maaomavalitsuse“

tellimisi 1928 a. teise poole peale

aegsasti uuendada.

Uusi tellimisi terve 1928 a. peale võetakse ka vastu ja ilmunud numbrid saadetakse järele. Samuti on veel saada kõik varemad aastakäigud.

==== Hinnad ajakirja esileheküljel. =====

Vallavalitsuste töökoormatus ja selle suurendamine

IPSO FACTO.

Palju on räägitud töö lihtsustamisest riigiasutustes. Küll seati kokku igasuguseid uusi kavasad asjaajamise hõlbustamiseks ja töö vähendamiseks, määrati komisjon sellekohaste määruste väljatöötamiseks, kuid seni pole näha ei lihtsustamist ega uut ja kergemat asjaajamist. Kõik need suurejoonelised kavatsused olid muidugi riigiasutuste kohta. Vallavalitsusi, kes koormatud igasuguste töödega, ei võetud kavatsuste juures arvesse. Selle asemel tahetakse nende suhtes vist vastupidiselt talitada.

Esimesed pääsukesed sellel alal ilmusid ju veebruari kuul s. a. ja pesitsevad „Riigi Teatajas“ Nr 11 — 1928 a. Seal avaldatud „Määrus kassa korra kohta riigi tulude alal“ paneb vallavalitsuatele peale suure kohustuse ja tunduvalt rohkendab nende tööd. Määruse § 8 teine lõige lausub: „Tulummade üleandmisel Eesti Panka omavalitsusasutused lisavad sissemaksuavaldustele ehk kaaskirjadele (vt § 12) juurde nimestikud, kus sissemaksetatavad summad oleksid jaotatud üksikute maksjate järele“.

Jäeb arusaamatuks, millised vajadused tingisid sarnase määruse. On ju teada, et sarnased nimekirjad ei too midagi uut ega paremust. Kui sellega taheti luua mõnesugust kontrolli vallavalitsuste üle, kas nad nõuavad makse korralikult, või kas nad saadavad nad õigel ajal edasi — siis tuleb tähendada, et seda tagajärge kätte ei saada muidu, kui ka keskkohas tuleb pidama hakata maksumaksjate üle raamatuid. Maksude sissenõudmist võivad ju kontrollida maksuametkonna ametnikud. Peale selle revideerivad vallavalitsusi maavalitsused, kelle ametnikud eriliselt jälgivad maksude nõudmist, edastamist ja arvestamist. Viie-

mased on samuti huvitatud maksude nõudmise korralikusest, kui riik, sest valdadelt nõuetavatest maksudest läheb osa maa-valitsustele.

Ei tahaks küll halvasti mõelda, kuid faktid ja olukord sunnivad oletama selles sammus usaldamatust vallasekretäride ja teiste vallaametnikkude vastu. Sel puhul tuleb aga tähendada, et riigiametnikkude „aususe“ üle kõnelevad ajalehed märksa sagedamine kui omavalitsusametnikkude eksimisest. Või on neist nimekirjadest muud kasu? Missugune? Peale võimaluse, koosseisu keskkohas suurendada, ei näi sellel korral muud ülesannet olema.

Kui palju nimekirjade kokkuseadmine uue korra järele töö nõuab? Selleks toon mõned andmed. Vallas, kus 3—4000 elanikku, on keskmiselt 1200 — 1600 riigimaksu maksjat. Maksud (kinnisvara- ja tulumaks) tasutakse kahel tähtajal. Majanduslise kitsikuse tõttu on vähe jõukaid maksjaid, kes selle tasuvad ühekorraga. Vähemalt 90% tarvitab kaht tähtaega. Seega vallavalitsus peab valmistama nimekirjad kahekordselt, kokku 2300 — 2900 nimega. Kuna maksunimekirjade kokkuseadmine üldse on suuremaid töid, milline tarvitab ühe inimese tööjõu vähemalt ühe kuu jooksul — tuleb mainitud määruse põhjal nõuetavate nimekirjade valmistamise kulu vallas arvata Kr. 90 (1½ kuu tööjõust). Kõigi valdade kohta teeb see suure summa.

Et vallavalitsustel on täita palju tähtsaid ülesandeid, millised vajavad tööjõudu, tõsist tööd, tuleks vastavatel asutustel, eriti Maaomavalitsuste Liidul, astuda samme sarnaste tühja tööd andvate määruste muutmiseks.

Rühmadest volikogudes.

EUGEN MADISON

Siseministeeriumi peasekretär.

„Õiguses“ (Nr. 1 k. a.) on toodud pikem väljavõte ühest Riigikohtu otsusest (R. adm.-osak. t. nr. 694¹ — 1927. a.). Tähendatud otsus on huvitav mitte niivõrd temas lahendamist leidnud küsimuse seisukohalt, kui-

võrd ühe temas sisaldava motiivi pärast. Küsimus on järgmine: kas linnavolinik, kes kandidaadiks linnavoliniku kohale ülesse-

tud, võib enda valimisest hääletuse teel osa võtta? Riigikohtu vastus on jaatav, mis täiesti õige, sest linnaseadus vaikib selle kohta, sellega kinnitades, et seadusandja ei ole tahtnud linnavoliniku õigusi kitsendada. See seadus oleks maksev ka maaomavalitsuste suhtes.

Oma vastuse motiveeris Riigikohus, muu seas, järgmiselt: „Linnavolikogud seisavad koos rühmadest (erakondadest), nagu see selgub linnavolikogude valimise seadusest (R. T. nr. 84 — 1926. a.). Iga rühm, seades teatava koha peale oma kandidaadi üles, teeb seda mitte ülesseatava isiku, vaid rühma huvides, samuti rühma poolt teatava koha peale kandidaadina ülesseatud isik, võttes enda valimisest hääletuse teel osa ja andes hääle enda poolt, ei pea toimima oma isiklikes huvides, vaid rühma huvides. Seepärast pole mingisugust kaaluvat põhjust nõuda, et teatava rühma poolt ülesseatud kandidaat ei tohi rühma huvides toimida, s. o. enda poolt hääletada, võib ta aga üldse enda poolt hääletada, siis seda vähem põhjust on nõuda, et niisugusel korral, kui valivad ja mitte-valivad hääled võrdseks osutuvad, tema hääle valivate hääle hulka ei või arvatud saada“. Tsiteeritud read on Riigikohtu otsuses kõrvalt otiiviina toodud, kuid neil on oma iseäraline tähtsus, mis, minu arvates, igauhte neid lugedes mõtlema paneb. Täiesti uudisena kõlavad sõnad „linna (järjelikult ka alevi-, maa- ja valla-) volikogud seisavad koos rühmadest (erakondadest)“. Linnaseadus kinnitab, et „linnavolikogu koosneb määratud arvust volinikkudest“ (§ 58). Seda arvu määrab kindlaks linnavolikogude valimise seaduse (R. T. nr. 84 — 1926. a.) § 3. Samuti koosnevad volinikkudest või liigetest alevi-, maa- ja vallavolikogud (alevivolikogude valimise seaduse § 3, „R. T.“ nr. 92 — 1926. a., maavolikogude valimise seaduse § 71, „R. T.“ nr. 100 — 1916. a., vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seaduse § 68, „R. T.“ nr. 97 — 1926. a.). Iseenesest mõistetav, et volinikud võivad oma vaadete poolest kuuluda ühte või teise rühma või erakonda, kuid sellest ei saaks järeldada, et volikogud koosneksid rühmadest, s. t. volinikkude koostundustest. Tähen datud valimise seadused kõnelevad küll valijate rühmadest (Linnavolikogude val. sead. § 16, maavolik. val. sead. § 21, vallavolik. val. sead. § 19),

esitajatest, sellega tähendades seda, et üksik valija ei saa nimekirjaga esineda. Ta saab seda teha, kui veel neli valijat (üldiselt 5) nimekirjale allakirjutavad (Linnavolik. val. sead. § 18, vallavolik. val. sead. § 20, maavolik. val. sead. § 24). Tähen datud valijad või valijate rühm võivad kandidaatide nimekirjale juurde lisada ka nimekirja nimetuse, milleks võib olla ka mõne registreeritud organisatsiooni nimetus (Linnavolik. val. sead. § 17 teine ja kolmas lõige, vallavolik. val. sead. § 20 neljas ja viies lõige, maavolik. val. sead. § 24 neljas ja viies lõige), kuid selle tõttu ei muutu nimekiri selle organisatsiooni (näit. mõne erakonna) nimekirjaks, vaid loetakse ikkagi esitatuks valijate poolt. Järjelikult ei tunne isegi volikogude valimiste seadused otsekohe erakondi või rühmi Riigikohtu otsuse mõttes, nagu seda ei tunne ka põhiseadus ning Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvalugemise seadus Riigikogu suhtes Põhiseaduse § 36 ütteb: „Riigikogus on sada liiget, kes valitakse üleüldisel, ühetaolisel, otsekohe salajasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel. Riigikogul on õigus oma liigete arvu suurendada... Riigikogu valimise seadus antakse välja eriseadusena“. Riigikogu valimise seaduse § 41 järgi esitakse kandidaatide nimekirjad Riigikogu valimiste peakomiteele hääleõiguslike kodanikkude poolt, § 42 näeb ette, et igale kandidaatide nimekirjale peab vähemalt viis selle valimisringkonna hääleõigusliku kodaniku, kust kandidaatide nimekiri esitatakse, alla kirjutama, et nimekirjale võib ka juurde lisatud olla nimekirja nimetus, milleks võib olla ka nimi registreeritud organisatsiooni nimetus jne. § 100 kõneleb sellest, et „pärast valimiste tagajärgede kokkuvõtmist ja edasikaebete tähtaegade möödumist või edasikaebete tagajärgete jätmist (§ 11) seab Riigikogu valimiste peakomitee Riigikogu liikmeks valitud isikute nimekirja kokku ja avaldab selle „Riigi Teatajas“, järjelikult nende kuuluvust ühte või teise erakonda märkimata. Sellepärast ei või näit. õigeks pidada Riigikogu valimiste peakomitee teadaannet III Riigikogu valimiste tagajärgede üle („Riigi Teataja“ nr. 52 — 1926. a.), kus on valitud Riigikogu liigete kuuluvus erakonda äratähendatud ning pealegi veel sarnasel viisil: „on valitud III Riigikogu liikmeteks järgmised 100 kandidaati: Eesti sotsialistliku tööliste partei nimekir-

ja de järele... Põllumeeste kogude nimekirjade järele" jne. Nagu eelpool tähendatud, ei esitata nimekirjad erakondade, vaid hääleõiguslike kodanikkude poolt. Samuti patustavad valimiseaduste vastu (linnavolinikkude val. sead. § 10 p. 4 ja § 58, maavolik. val. sead. § 10 p. 4 ja § 67) ka linna, (näit. Tallinna, Paide, Kuresaare, „R. T.“ nr. 14 — 1927. a.) ja alevivolinnikkude (näit. Mustvee, „R. T.“ nr. 14 — 1927. a.) ning maavolikogu liikmete (näit. Tartu, „R. T.“ nr. 40 — 1927. a.) nimekirjad. Ainult Riigikogu kodukord („Riigi Teataja“ nr. 33 — 1921. a.) tunneb rühmi, kuid ka Riigikogus ei ole kõik rahvasaadikud koondatud rühmadesse ning teoreetiliselt võib enesele isegi ette kujutada sarnast Riigikogu koosseisu, kus rühmi üldse ei oleks, sest kodukorra § 6 järgi loetakse rühmaks igat Riigikogu liigete koondust, mis on saanud valimistel ühenimeliste valimisnimekirjade põhjal vähemalt kolm kohta. Riigikogus tekkiv rühm peab vähemalt 6 liiget suur olema (§ 7)

Nii siis — meil maksivad omavalitsuse seadused ei tunne erakondi või nende rühmi; faktiliselt võivad nemad tekkida, mille eelduseks juba see asjaolu, et volinikud valitakse nimekirjade järgi, kuid seaduse seisukohalt ei ole sarnastel koondustel mingit tähtsust: volinik on ikka kohaliku rahva volinik, rahvas ise aga ei kaugeltki koondatud erakondadesse.

Võiks vast veel kõneleda erakondadest või nende rühmadest volikogudes, kui meil, näit, oleks maksma pandud sarnane valitsuse liikmete valimisviis, nagu Bayeris, kus, kui on vaja ühel ajal valida mitu valitsuse liiget (Bürgesmeister), valimised sünnivad proportsionaalsuse põhimõtete alusel (Das bayerische Gemeinde, wohngesetz vom 6. November 1924., Art. 4).

Kui meie volikogudes ei ole rühmi (erakondi), siis ei võiks minu arvates ka kõnelda sellest, et volinik toimib rühma huvides. Volinik peab toimima omavalitsuse, s. t. üldsuse huvides ning tähendatud huvide seisukohalt peaks tema tegutsema ka siis, kui tema faktiliselt kuulub ühte või teise koondusse. Muidu kaoks täiesti tema isik ning ühes sellega tema isikline vastutus; see oleks aga täiesti vastuvõtmatu omavalitsuses, mis teatavasti, valitsemisvõimu teostamise orgaan. Kuigi volikogude valimised sünnivad nimekirjade järele, siis ei ole see valimisviis mitte selleks maksma pandud, et upitada pukile erakondi, vaid selieks, et võimaldada kohalikule rahvale laiemat osavõttu omavalitses.

Lõpuks tähendaksin, kui faktiliste koonduste tekkimine volikogudes on möödapääsemata, siis ei tuleks sellele kaasa aidata, vaid vastuoksa, tuleks otsida tõkeid.

Taud tulemas.

Läinud aastal Petserimaal viibides kuulsin vallaomavalitsuse elusse puutuvais asjus nii mõndagi omapärast, ennekuulmatut ja mitte aimatavat. Nii leidus seal valdu, kus vallaomavalitsuse ametid segi olid läinud. Vallavanema abi oli ühtlasi sekretäri abi ehk vastupidi. Sekretäri seisukohast oli üks ja seesama isik temale vallavanema abina, kui vallavalitsuse liige, ülemuseks, sekretäri abina aga alluvaks ametnikuks. Kust maalt ülemus lõppis ja alluvus algas, seda vahet oli muidugi raske teha. Ilma juurdlemata on siin selge, et sarnase korra all kannatasid niihästi sekretär, kellel abiline oli, aga ei olnud ka, kui ka vallaasjaajamine, sest ka võrdlemisi kohusetruuduse juures nõuab ülemus omale suurema osa.

Selle nähtuse põhjused on arusaadavad: tahetakse teatud isikuid palgaga kindlustada.

Nii kahjulik kui sarnane nähtus omavalitsuse teatud üksusele kui ka tervele omavalitsuse mõttele on, vaikisin selles asjas, sidudes seda nähtust teatud rahvuse iseguse arusaamisega omavalitsuse tööst ja rahast, sest tulid meelde nähtused kuskilt mujalt piiri pealt, kus vallavanem käis valla meeste pühiks linnast viina toomas, vallalt päevaraha saades, ehk kus linnaskäigud olid arvestatud 1—2 päeva asemel 6 päeva — päevaraha saamise otstarbel, ja millise korra niihästi revisjoni komisjon kui volikogu täitsa õige leidis olema.

Kui nüüd asja kohta sõna võtan, siis sellepärast, et see nähtus ei näi seotud olema teatud rahvuse ideoloogiaga. Taud on tulemas juba üle rahvuslase piiri. Petserimaa naabruses, Võrumaal, on see Petserimaa taud end ilmutanud juba väga tugeval kujul. Mitte enam vallavanema abid, vaid

vallavanem ise on sekretäri abiks hakkanud. Nii tõi „Võru Teataja“ mõne aja eest järgmise teate:

„Õige iseloomuliku otsuse on teinud viimane Rõuge vallavolikogu koosolek. Nimelt on vallavanem tema enese palvel valitud vallasekretäri abiks. Muidu oleks ju kõik korras, kuid küsimus seisab ainult selles, kes keda nüüd käsutada võib. Vallavanem nagu oleks sekretärist üle, kuid viimane ka kahtlemata omast abist“.¹⁾

Sarnase nähtuse kohta ei saa teist arvamist olla, kui eespool juba toodud.

Tahetakse vallavanemale suuremat palka

1) Vormiliselt ei oleks võinud see vallavolikogu otsus maksvaks jääda Valla val. seaduse § 79 põhjal.

maksta, makstagu seda temale kui vallavanemale, ilma kõrvalametite juurdepoimimiseta, ja nõutakse kõrgendatud palga eest ka tööd, siis viidagu kindel tööjaotus kodukorraga vallavanema ja sekretäri vahel läbi. On ju nii palju, mida vallavanem oma valla heaks vallavanemana ära teha võib, mitte ainult vallamajas istudes ja pabereid kirjutades, vaid ka mujal liikudes. Vallavalit. kantselei päevade suurendamine ei oleks sel juhul ka vallale kahjulik. Kahjulik on aga see, kui vallavanem sekretäri abiliseks tehakse.

Taud, mis järjega Võrumaale jõudnud, võib omavalitsustes suurt hävitustööd teha. Kus ta juba tööd halvab, seal tuleb ta hävitada. Mujal tuleb valvel olla, et see taud ei tuleks.

Andmeid hoolekande kavast.

Hoolekande nõukogu kinnitas 30. mail üleriiklise hoolekande kava Töö-Hoolekandeministeeriumi poolt esitatud kujul.

Selle kava järele oli 1. jaan. 1927. a. hoolekannet vajavaid isikuid:

Terveid lapsi kuni 3 a. vanuseid . . .	1448
Riiklise hoolekande alla kuuluvaid (H. s. § 51, II l.) 4—17 a. lapsi . . .	459
Omaval. hoolek. alla kuuluvaid lapsi 4—17 a.	5439
Vigaseid lapsi	389
Kurikalduvustega lapsi	302
Tiisikus-, siifilis- ja jne. haigeid lapsi	187

Kokku lapsi 8224

Kuni 3 aast. lapsi oli 1. jaan. 1927. a. riiklise hoolekande alla võetud 364 last, sellega oli riiklise hoolek. alla kuuluvatest omaval. hoolekande all 1084 last. Omaval.

hoolekande alla kuuluvaid lapsi oli kokku 6523.

Muid abitarvitajaid oli:

Vaimuhaigeid ja langetõbiseid . . .	1.358
Pimedaid	395
Kurtumme	303
Nõdramõistuslikke	596
Töövõimetuid	18.283
Pensionisaajaid hoolek. aluseid . . .	640
Töömajasse vastuvõtmist vajavaid vabatahtl.	223
Töömajasse sundusl. paigut. vajav. .	341
Väljamaalasi ja kodakondsetuid . .	276
Sõjainvaliide	90

Kokku 22.505

Hoolekannet vajavaid oli 1. jaan. 1927. a. kokku 30.729 isikut, s. o. 2,8% elanikkude üldarvust.

Kulude üldine kokkuvõte

(kroonides)

Hoolekande teostaja	Korralised kulud aastas			Puudujääk kaetakse		Erakorralised kulud (kuni 1. I. 1936. a.)
	Tarvilik kulu	Antakse kuludeks	Puudujääk	Praegu antava toetusrahaga	Jääb puudu	
Riik	1.736.560	1.339,554	397.006	—	397.006	1.080.000
Omavalitsused . .	4.127.622	2.561.125	1.566.497	466.954	1.099.543	1.935.803
Kõik kokku Kr. .	5.864.182	3.900.679	1.963.503	466.954	1.496.549	3.015 803

Omavalitsuste hoolekande kulude kokkuvõte

(kroonides)

KULUDE JAOTUS	1926. a. (Tegelikud)	1927. a. (Arvatavad)	Lähema 8 a. jooksul		Erakorralised kulud (kinn. asut)
			Tarvilik kulu	Hädatarvilik puudujääk	
Emade nõuande punktid	4.654	5.964	19.500	19.500	—
H. s. § 42 ja § 44 põhjal antav abi	4.959	9.222	72.000	45.880	—
Toetus puudustk. laste kasvat.	106.306	184.198	540.000	331.020	—
Laste kasv. võerast. perekond.	12.960	38.742	125.520	80.630	—
Mitmesug. abirahad lastele jne.	—	—	7.550	3.300	—
Lasteaiad	60.346	70.027	75.900	—	302.020
Suvekoloniid	10.190	12.530	126.480	112.090	150.690
Lastekodud	370.876	457.584	525.000	82.380	575.200
Mitmesugused laste asutused	5.677	5.850	23.500	—	41.287
Kokku (lapsed)	575.968	784.117	1.515.450	674.800	1.069.097
Abitarvitajate kodus	374.112	443.458	1.184.400	560.750	—
Perekonda paigutamisel	19.535	21.496	67.800	32.280	—
Arstiabi andmisel	146.939	187.941	193.010	5.280	—
Van. ja vig. kodud:					
1) täiel. ülalp. juures	460.665	612.398	650.478	38.175	465.994
2) osal. " "	66.170	76.969	228.000	154.710	400.712
Kokku: (H. s. § 97 ja t.)	1.067.421	1.345.262	2.323.688	791.195	866.706
Abiandmise teel laenuks	8.049	16.643	35.248	—	—
Abiandmise teel toetuseks	106.107	146.429	233.126	100.502	—
H. S. § 126 ettenähtud kulud	3.695	4.939	4.620	—	—
Vaimuhaiged ja langetõbised	8.522	9.393	—	—	—
H. S. § 75 tähendatud abitarv.	11.437	15.476	—	—	—
Muud kulud (H. S. § 27, 129 jne.)	—	—	15.490	—	—
Kokku (mitmesug.)	137.810	192.280	288.484	100.502	—
Kokku	1.789.199	2.321.659	4.127.622	1.566.497	1.935.803

Riikliste hoolekande toetussummade jagamine.

Hoolekande nõukogu jagas 30. mail riik-
lised hoolekande summad järgmiselt:

Omavalitsustele:

A) Linnad:	
Tallinn	Kr. 55.000.—
Narva	" 7.500.—
Haapsalu	" 3.000.—
Viljandi	" 3.500.—
Pärnu	" 10.000.—
Tartu	" 12.400.—
Valga linn ühes maavalitsusega lastekodu ehitamiseks	" 30.000.—
Võru	" 1.900.—
Nõmme	" 27.000.—

Tapa	" 12.800.—
Türi	" 3.000.—

Kokku Kr. 166.100.—

Toetusest ilma jäid Paide, Petseri ja
Tõrva linnad, kes eelarvesid ei olnud esi-
tanud.

B) Maaomavalitsustele:

Harju Maavalitsus	Kr. 800.—
Virumaalt: Kunda alev	" 800.—
Palmse vald	" 350.—
Läänemaalt: Massu vald	" 1.300.—
Sinalepa vald	" 750.—
Haimre "	" 1.300.—
Piirsalu "	" 2.000.—

Viljandimaalt: Mustla alev	5.000.—
Holstre vald	5.000.—
Kaarli, Uue-Võidu, Heimtali, Tuhalaane, Suure - Kõpu, Vana-Võidu vallad	4.000.—
Suure-Jaani alev	5.000.—
Pärnu Maavalitsus	13.000.—
Pärnumaalt: Halinga vald	2.500.—
Tõstamaa vald	1.000.—
Lelle "	2.000.—
V.-Kariste "	2.400.—
U.-Kariste "	2.400.—
Kaisma "	2.200.—
Tartu Maavalitsus	6.000.—
Tartumaalt: Kambja vald	800.—
Kirepi vald	800.—
Otepää alev	7.000.—
Valgamaalt: Patküla vald	2.000.—
Lõve vald	1.000.—
Kuigatsi "	3.000.—
Hummuli, "	1.500.—
Võru Maavalitsus	2.000.—
Petseri "	1.500.—
Järva "	6.500.—

Kokku Kr. 83.900.—

Toetuseta jäid Lääne, Viljandi ja Saaremaa maavalitsused ning 4 vallavalitsust.

Omavalitsustele hoolekandeseaduse põh-

jal antav toetussumma, 250.000 krooni, jagati tervelt ära, millest linnad 66% ja maaomaval. 34%, saivad.

Eraorganisatsioonidele:

Eesti Lastekaitse Ühing	Kr. 1.500.—
Virumaa " " " "	4.000.—
Tallinna E. Lastekasv. Selts	1.000.—
Raudteelaste Hoolek. Ühing	5.000.—
Tallinna Jaani kog. hoolk. Selts	3.000.—
" " Pühav. " " " "	774.—
Üleriikl. Majateen. ametiüh.	1.000.—
E. Kurtummade Selts	1.000.—
Narva "Vaesteabi"	300.—
Eestimaa Saksa Naisliit	200.—
Petseri Vene Haridusselts	200.—
E. P. H. S. "Pimedate Abi"	800.—

Kokku Kr. 18.774.—

Toetusnõudjatest eraorganisatsioonidest jäeti toetuseta 12 organisatsiooni, s o. 50%.

Üldse oli toetussumme nõutud niihästi omavalitsuste kui eriorganisatsioonide poolt 131 otstarbeks, määratud aga 76 otstarbeks. 131 palutud summast on ainult üks toetussumma määratud palutud suuruses, nimelt toetus Virumaa Lastekaitse Ühingule. Kõigil teistel on summe kärbitud, mõnel isegi enam kui kümnekordselt, ehk suutu määrata jäetud.

Vallaomavalitsuste arvepidamise korraldamisest.

Järg.

9. Kogu arvepidamise tulemuste nii puudulikkus ja selgusetus, et nende tulemuste põhjal kokkuseatud aruanded ega bilanss ei väljenda, millised nimelt summad seisavad kassas, kas ja kuipalju on seal eelarvelisi, kuipalju muid summasid, millised mahutatud väärtpaberitesse ja millised ning kui suured on omavalitsuse tõelikud kapitalid ja tõelik varandusline seis.

Kui Linnade Liidu kui Maaomavalitsuste Liidu arvepidamise kavade esildatud puudustele ja liialdustele juhtiti Siseministeeriumi poolt tähelepanu, siis teatas Riigikassa Rahaministeeriumi esindajana 1927 a. 23. veebruari kirjaga: Kava üksikasjaline kritiseerimine arvepidamise lihtsuse ja konstruktiooni suhtes ei kuulu riigikassa arvates Rahaministeeriumi ülesannete hulka.

Riigikontrolli Tsviilosakond vastas 1927 a. 12. juuli kirjaga: Et Linnade Liidu poolt esitatud „Omavalitsuste lihtsustatud arvepidamise kava“, samuti ka vallaomavalitsuste arvepidamise kavad on riigikontrolli arveasjanduse nõukogus üksikasjalikult läbi vaadatud ja vastavad protokollide ärakirjad

administratiiv-osakonnale saadetud, siis ei ole tsviilosakonna arvates mingisugust põhjust ega ka tarvidust neid kavasid veel kord arutusele võtta, seda enam, et maksivate seaduste järgi riigikontrolli ülesannete hulka ei kuulu omavalitsuste arvepidamise juhtnõude korraldamine.

Maaomavalitsuste Liit 1927 a. 1. aprilli kirjaga tunnustas Linnade Liidu „Omavalitsuste lihtsustatud arvepidamise kava“ vallaomavalitsustele vastuvõtmatuks, kusjuures arvete klassifikatsiooni ja korrespondeerimise kohta, mis mõlematel — nii Linnade Liidu kui Maaomavalitsuste Liidu — kavadel ühetaolised, väitis järgmist: „Suuremaks mõistatuseks jäävad keerulised kahekordsed arvestamised arvetega, mille mõiste selge ei ole mitteraamatupidamist tundjale vallaomavalitsuse tegelasele . . . nagu tasutavate laenude arve ja võlgnikkude kapitali arve. Esimest arvet debiteeritakse laenu saamise puhul, teist krediteeritakse aasta lõpul võlgjäänud maksumedega. Järjelikult annab esimene arve tema deebetisse kantud summa bilansi ak-

tivasse, teine arve tema krediidisse kantud summa bilansi passivasse. Võttes neid arveid bilansi suhtes, peaks esimene olema aktiva ja teine passiva arve, s. o. tasutavate laenude arve peab näitama meie varandust meie enda käes ehk kellegi teise käes ja võlgnikkude kapitali arve meie kohustust kellegi vastu. Võttes neid nii, nagu see teoreetilise järelduse juures ja arvete enese nimetuse juures olla saab, omab tasutavate laenude arve mõiste, et ta näitab summat, mis meil laenuna välja antud ja mis meil saada on, s. t. on meie varandus, kuna võlgnikkude kapital peab mingit meie kohustust näitama kord saadud summa arvel. Tegelikult pole aga, võttes toodud näiteid, tegu ei saadaoleva summaga ega meie valitsemisel oleva kapitaliga, mis pärast nende arvete kaudu korrespondeerimine ainult segadust võib tekitada. Teiseks, kui küsimus puhtteoreetiliselt üles seada, kumba liiki need näited toodud arved kuuluvad, aine või isiku arvete hulka, resultaadi või sega arvete hulka, siis peab nende jaoks küll uue arvete liigi nimetuse otsima. . . . Ei saa sellepärast nimetatud arvete käsitamist ja nende kaudu korrespondeerimist pooldada".

Maaomavalitsuste Liidu sekretär avaldas 1927 a. 4. oktoobri kirjaga: niipalju kui tema teada, Eesti Maaomavalitsuste Liit ei pretendeerivat enam oma kava kinnitamisega, vaid arvestavat vallasekretäride seisukohtadega, kes olevat tunnustanud omaks ühe teise ameerika meetodi ja palunud teda selle järgi kava kokku seada.

Järjekult ka neist viimati esitatud seisukohtadest paistab, et nii Linnade Liidu kui Maaomavalitsuste Liidu katsed vallaomavalitsuste arvepidamiskavade valmistamiseks pole õnnestunud. Teised asjaosalised aga—Vallasekretäride Selts, Rahaministeeriumi esindajana Riigikassa ja Riigikontrolli esindajana tema tsiviilosakond, kes olid ka huvitatud vallaomavalitsuste arvepidamise korraldamise küsimustest, — on nende küsimuste arutamise lõppudelõpuks loobunud ning jätnud vallaomavalitsuste arvepidamise korraldamise Siseministeeriumi ainuhooleks.

Siseministeeriumis m. a. 28. novembril korraldatud nõupidamisel leiti, et vallaomavalitsuste arvepidamise kavade arutamised komisjonides ja vaidlused sellel alal, mis väldanud mitmeid aastaid, ei või kesta lõpmatuseni ega vallaomavalitsuste arvepidamine selletõttu jääda korraldamata, kus võidakse toimida nii, kuidas kellegile meeldib, milline olukord järeldab korralgeduse.

Tuleks teha kohustavaks mingisugune ühtlane kord, panna üldiselt maksma mõni ühtlane kava, mille järgi arveid peaks peetama ja mille järgi arvepidamist võiks nõuda. Kuigi see kava ei oleks täielik ega suudaks kõiki rahuldada, aitaks ta siiski asja edasi viia ja looks arvepidamisesse vähemalt kindlama korra. Ilmsiks tulevaid puudusi võib pärast parandada, kava täiendada ja edasi arendada või mõne aja pärast võtta tarvitusele mõni uus parem kava, kui seesugusega esineetakse.

Olulisemateks lahkuminekuteks ja vaieldavamateks küsimusteks vallaomavalitsuste arvepidamises on läbikäikude registreerimine ja kokkuvõtmine pearaamatusse ülekandmiseks — kas see peab teostuma kvii-tungite kontsudelt „shurnaliseerimisega“ kassaraamatusse ja muude vaheraamatute kaudu (mis tarvitab rohkesti aega ega võimalda kassaseisu kindlakstegemist talituspäevadel) või otsekohe kronoloogilisest kassaraamatust, kasutades maksuderaamatute ja eelarveliste raamatute kokkuvõtteid nagu senini on tehtud, millejuures kassaseisu kindlakstegemine on võimalik igal ajal.

Jõuti ühemeelselt otsusele, et esialgu tuleb jääda senise üldiselt tarvitatava n. n. liivimaaviisi juurde Siseministeeriumi ülesandel A. Looritsa poolt kahekordse raamatupidamise nõuetele vastavalt parandatud ja täiendatud kava järgi, mis võtta tarvitusele alates 1. aprillist 1928 a. igalpool peale Virumaa ja Saaremaa vallaomavalitsuste, kus senini oli tarvitusel ameerika-viisiline arvepidamine ja kus võtta katseks tarvitusele selle lihtsustatud viis Maaomavalitsuste Liidu poolt uuel soovitatud H. Aviksoni kava järgi selle tingimusega, et arvete liigitamises ja arvepidamise tulemuste saavutamises toimitaks samade põhimõtete ja nõuete järgi, mis esitatud A. Looritsa 1926 a. 28. detsembril ettekandes Siseministrile, ja mis teostatud tema poolt kokkuseatud „Vallaomavalitsuste arvepidamises“.)

1. aprillist s. a. üldiselt tarvitusele võetavas „Vallaomavalitsuste arvepidamises“ jaotatakse läbikäigud kahte osasse: 1) rahalised operatsioonid — valla kassa sissetulekud ja väljaminekud — kantakse endist viisi kassaraamatusse ja 2) muud operatsioonid, mis kassa seisu ei muuda, nagu ülekanded ühelt eriarvelt teisele, muuda-

Täh. 1) Neid tingimisi kuuleb ameerikaviisilise autor esimest korda. Toimetus.

used varanduste koosseisu, nende kasvamine ja kahanemine, väärtpaberite hinna tõusmine ja langemine, kui selle arvestamine tarvilik, jne. — registreeritakse uueltsesissetavas raamatus memoriaalis.

Pearaamat ja temasse läbikäikude ülekandmise viis on üldjoontes jäänud endiseks, nimelt: maksude sissetulekud, eelarvelised tulud ja kulud kantakse pearaamatu vastavatele arvetele kuukokkuvõtete summadena, kasutades selleks maksude raamatute ja eelarveliste tulude ning kulude raamatute kuukokkuvõtteid; muud läbikäigid, nii rahalised kui memoriaalsed, — iga operatsioon eraldi sissekandena oma järjenumbril all, kuid ilma tekstita, ainult arvete nimetusega, millede vahel operatsioonid tehtud, ja selle vahega, et ühe arve deebet summad kantakse vastava teise arve kreeditsisse ning ümberpöörduvalt.

See arvete vastamisi debiteerimine ja krediteerimine ongi tähtsamaks uuenduseks „Vallaomavalitsuse arvepidamises“, võrreldes senise liivimaa viisiga.

Et arvilisemate läbikäikude-maksude ja eelarveliste kulude üle niikuin peab pidama senist viisi erinimestikke, nendesse maksude sissetulekud ja kulude väljaminekud sisse kandma, iga kuu lõpul kokku võtma ja kassaraamatuga kui ka memoriaaliga võrdlema, muid läbikäikusi aga tuleb ette võrdlemisi vähe, näit. varanduste ja erikapitalide alal aastas ainult mõned üksikud, millised ei vaja erilist kokkuvõtmist ja milliseid võib kanda pearaamatu vastavatele arvetele otsekohe kassaraamatust ja memorialist — siis ei ole vaja ka kokkuvõtteshurnaali ega muude koondikude pidamist, mis tooksid asjata tööd.

Läbikäikude klassifitseerimisega ehk liigitamisega eriarveteks on tõmmatud selged ja kindlad vahed eelarveliste summade, erikapitalide ja muude eriliiki läbikäikude vahele ning üksikasjalikult nähtud ette ja määratud kindlaks arvete korrespondeerimine, et kõrvaldada võimalusi summade segiajamiseks, võõriti tarvitamiseks ja võõriti arvestamiseks.

Pearaamatu arved ja kuubilansid näitavad eelmisest aastast saadajäänud tulusid ja makstajäänud kulusid eelarveaastal

sisse võtta määratud tulusid ja välja anda määratud kulusid, tulude sissesulekuid ja kulude väljaminekuid igal möödunud kuul kui ka kogu möödunud aastaaja eest kokku ning veel saadaolevaid tulusid ja makstavaid kulusid; samuti ülevaatlikult, selgelt ja täpselt väljenduvad ka muude arvete läbikäigid ja seisukord.

Arvepidamise muud raamatud — maksude-raamatud, eelarveliste tulude ja kulude raamatud, hoiumsummade ja väärtpaberite raamatud, kinnis- ja vallasvara raamat ning materjalide raamat on jäänud suuremalt osalt endisteks, muudatusi nendes on tehtud sissekannete ja kokkuvõtete hõlbustamiseks, peaaugustalt lahtrite sündsamt paigutamise ja otstarbekohasemalt jaotamise ja grupeerimise läbi.

Arvepidamine on teostatud kolme kuu kohta ja temas esildatud vastavatest arve-raamatutest läbikandmisega igasugused operatsioonid, mis võivad vallavalitsustes ette tulla, ühes kuu- ja aasta-kokkuvõtete tegemisega ning kuubilanside ja aastaaruannete kokkuseadmisega.

Arvete korrespondeerimist kahekordse raamatupidamise nõuete järgi, mis senise liivimaa viisilise arvepidamisega võrreldes esineb olulisema uuendusena tarvitusele võetavas „Vallaomavalitsuste arvepidamises“, juhatatakse üksikasjalikult „Arvepidamise korras“ ja selgitatakse kujukalt esitatud näidete ja võrdlustega.

Vallasekretärile, kes tuttavad liivimaa viisilise arvepidamisega ja seal arvestanud ka eelarvega, ei võiks tekitada suuremaid raskusi üleminek puhtkahekordsele eelarve viisilisele arvepidamisele tarvitusele võetava „Vallaomavalitsuste arvepidamise“ eeskuju järgi, mis nende tööd senisega võrreldes mõnes osas märksa kergendab.

Arvepidamine on omavalitsuste tegevuse edukuseks põhjaneva tähtsusega. Ilma korraliku arvepidamiseta ei saa olla korralikku majapidamist.

Siseministerium loodab, et kindla ühtlase korra loomine vallaomavalitsuste arvepidamisesse toob omajagu kergitust nii selle töö tegijatele — vallasekretärile kui ka järevalvajatele — valla revisjonikomisjonidele.

Omavalitsustegelased.

Karl Riemann †.

Käru surnuaiale sängitati teisel nelipühil

hulga rahva osavõttel viimasele puhkusele Käru taluomanik K. Riemann, kuna sooje

sõnu ütlesid ja pärge tema hauale panid Vana-Vändra vallavalitsus, Vändra Põllumeeste ja Haridusseltsid.

Kes oli Karl Riemann Vändrale?

Ta oli Vana-Vändra vallaomavalitsuse hingeks 35 aastat selle valla vallakirjutajana, ta oli, teiseks, kandvaks seltskondlikeks tegelaseks Vändras, kuni ta kümme aastaid tagasi oma kohalt Vändras lahkus, et oma vanaduspäivi omas talus, Kärü vallas, mööda saata.

Pikk ametiaeg vastutusrikkal kohal (enne seda oli ta 9 aastat Uue-Vändra Juurikaru kooliõpetaja) sunnib juba lugupidamist avaldama kadunud K. Riemannile. Seda ametit pidas ta aga korralikult, mida tõendavad mitmed aurahad, ka kuldauraha tema ametialiste teenete eest.

Leides hindamist ülemuselt, ei töötanud ta kaugeltki üksi ülemuse rahulolemise teenimiseks, vaid, mida eriti tuleb alla kriipsutada, vastutuleliku ametnikuna rahvale, isegi neile isikutele, kelle omadest tema vaated lahku läksid, keda ta kaugeltki oma sõbraks pidada ei võinud.

Tema korralikkus ei seisnud üksi paberite õigel ajal täitmises, vaid, kui ta selle õiglase leidis olema, siis ka paberi kalevi alla peitmises. Kui 1906 a. algul peale seda, kui sõjavälja kohus nende ridade kirjutaja õigeks oli mõistnud, kohus rahvakoolide inspektoriga mul aga veel pooleli oli, otsis kohaline pastor teid, et mind koolijuhataja kohalt tagandada. Kiusamisest pääsemiseks andsin V.-V. vallaval. lahkumispalve sisse, millest pastor muidugi teada sai ja rahule jäi, kuid K. Riemann ei mõtelnudki mu palvele käiku anda. Nii talitas tema südametunnistuse ja õiglusest arusaamise järele. Kus tarvis oli, seal ei kokkunud ta üldhuvides, ka rahvuslistes huvides väljaastumast. Ministeeriumikooli asutamine läks Vändras nurja tema agaral eestvõttel. Kus lähemate ülemustega hakama ei saadud, ei põrganud ta tagasi kõrgemate poole pööramast. Kui rahvakoolide inspektor näit. mind Vändra parema kooli peale koolijuhatajaks ei kinnitanud, nõutud altkäe maksu mitte saades, ei kõhelnud K. R. kaua ja pea oli rahvakoolide kuraatorilt minu kinnitus käes.

Oma otsekohese ameti kõrval jätkus K. Riemannil tahet ja jõudu seltskonnategevusest osavõtta—lauu- ja töömehena. Algu ses pasuna-, pärast meestekoori juhatajana on K. R. muusika alal palju ära teinud. Vändra meestekoor tema juhatusel oli üle Eesti kuulus, omades laulupidudel kaks esimest auhinda. Olles tegelane pea kõigis

selleaegistes seltsides, pühendas ta eriti palju jõudu Vändra Tarvitajate Ühisusele, kus ta kirjatoimetajaks oli. Ühisus, kolmas asutamise poolest Eestis, langes pea oma esimese ärijuhi armust raskustesse. Riemann töötas siis pooled päevad, isegi rohkem, ühisuses, et kraavilainud vangert teele viia. Ja kui juhtimine ja korraldamine ei aidanud küllalt, siis võttis ta rahakoti ja maksis omast taskust üle 100 rubla kahjude katteks. Temale järgnes kassahoidja T. Kiviväli ja teised juhatuse liikmed. Tasu asemel ühisuselt maksis juhatuse ühisuse kahjud kinni, et ühistegevuse mõte mitte määritud ei saaks.

Niisugune töömees oli K. Riemann. Ja ega ta sellega ei uhkustanud. Oli üldse tagasihoidlik. Kümneaastase ühestöötamise ajast ei mäleta ainustki korda, kus K. R. ka suurtel koosolekutel kõnelenud oleks.

Seda töömeest ei ole enam.

Tema teod, tema põhimõtted, tema talitusviis, tema õiglus, tema arusaamine ülesannetest ameti alal ja seltskondlises tegevuses on aga väärt edasi elama ja eeskujuks olema mitte ainult meie omavalitsus-, vaid ka seltskonnategelastele.

H. A.

Johan Reise 40 a. vallasekretäri ametijuubel.

Virumaa Rägavere vallasekretär J. Reise mälestas 19. mail vallavolikogu ja kõigi temaaegiste vallavanemate külastusel oma 40 a. vallasekretäri ametiaega.

Sündinud on Reise 29. sept. 1870 a. Väike-Maarja kihelkonnas Käräsa mõisa järele oleval Jäola külas, kus isa talukoha rentnikuks oli. 1880 a. asus perekond elama Väike-Maarja kiriku juurde Kaarma külasse, kust isa talukoha ostis. Üppis Kaarma külakoolis ja pärast Väike-Maarja kihelkonnakoolis, kus täieliku kursuse 1887 a. kevade lõpetas. 1887 — 1888 a. õppis täiendavalt edasi kihelkonna kooliõpetaja Peeter Koit'u juhatusel, nii et kooliõpetaja eksami Virumaa kreisi koolikomisjonis aprilli kuus 1888 a. võis äraanda. Peale seda on eratundide võtmisega oma haridust täiendanud, veneaegsetest kooliõpetajate kursustest osavõtnud, viimastel aastatel vallasekretäridele korraldatud kursustest on vana Reise ka hoolega osavõtnud.

Kaarma vallas kooliõpetajaks ja ühtlasi ka vallakirjutajaks oli ta 23. aprillist 1888 kuni 24. juulini 1892 a. Sel ajal sai Kaarma vald Vao vallaga ühendud. Rägavere vallakirjutajaks sai ta valitud augusti kuu algul ja 14. augustist 1892 a. peale kuni täna-

seni on ta vahetpidamata Rägaveres selles ametis olnud, läbielades kõik valitsuste muutused. Ainult 24. XII 1918 kuni 10. I 1919 a. oli punaväelaste poolt areteeritud ja seisis nende vahi all Rakveres. Pääsis seekord veel eluga Eesti vägede pealetungimisel, nagu mitmed teised, keda kinni peeti. Abiellus 1893 a. Lapsi on 4, kõik täieealised.

Seltskondlisest tegevusest on jubilar tegevliikmena osa võtnud varemalt Väike-Maarja kui ka Viru-Jakobis ja oma vallas. Viimasel ajal on töörohkus ja kidur tervis sundinud seltsi elust kõrvale hoidma, kuid, kui vähegi võimalik, siis on nõuga ja teoga seltsi toetanud.

Poliitiliselt ei ole ühegi erakonna hulka kuulunud, vaid erapooletuna tegutsenud ja leiab, et selles ametis erapooletuna olles ja õiglaselt asju ajades võib kõigi erakondadega läbisaada, korralikult oma kohuseid täita ja rahva lugupidamist ja rahulolemist teenida.

Et tema neis kalkulatsioonides eksinud ei ole, tõendab see, et kohalise rahvaga, kelle teenistuses ta üle poole eluea seisnud, väga hästi läbisaanud, vallavanematega, nende seas ka praeguse põllutöministriiga, sõbralises ja heas vahekorras olnud.

Suurte eriliste väljaulatavate teenete puudumise peale vaatamata näitab J. Reise 40 aastane teenistus meie omavalitsustegeelastele, et ka vallasekretäri ametis, mis üks raskematest on, võib inimene heataht-

Johan Reise.

mise ja ausa tööga kauemat aega teenida ja rahvaga heas vahekorras olla.

Teistele eeskujuks olevale jubilarile soovib omavalitsustegeelaste pere tema aupäeva puhul jõudu ja tervist töö jätkamiseks hästi valitud suunas. H. A.

Eesti Maaomaval. Liidu ja omaval. tegevusest.

Vallasekretäride täienduskursused Kuresaares.

Saaremaa Maavalitsus korraldab tänavu 5. juulist 4 augustini Kuresaares vallasekretäride täienduskursused. Kursuste kavas on ettenähtud Eestikeel, matemaatika, kodanikuõpetus, seadusetundmine, asjaajamine ja arvepidamine, kokku 200 tundi. Lektoritega praegu kokkulepet veel ei ole.

Kursustele järgnevad 3. ja 4. soovijatele eksamid vallasekretäri kutse saamiseks.

Märkmeid Valga maavolikogu koosolekult.

Valga maavolikogu k. a. 28. aprilli koosoleku päevakorra tähtsamaiks punktideks olid:

Maksudemäärus 1928 aastaks pandi maksma endisel kujul, kuid selle muudatusega, et lõbustusmaksu alla käivad ka kõik kaitseliidu poolt korraldatud peod. Enne olid kõik kaitseliidu peod lõbustusmaksust vabastatud. Maavolikogu leidis, et kuna pole praeguste tuluallikate juures ei haridusseltside ega isegi koolide kõiki pidusid võimalik vabastada lõbustusmaksust, siis pole mingeid põhjusi kaitseliitu enamsoodustatud seisukorda panna. Maavolikogu tunnistas ühtlasi ühelhäälel, et lõbustusmaks tulevikus kaotatakse ja maaomavalitsustele võimaldataks teisi tuluallikaid.

Maavalitsuse 1928/29 aasta eelarve kinnitati tasakaalus Kr. 197.597,—. Eel-

arve tulude osas on ette nähtud õpetajate palkade katteks toetust Kr. 17.410,— ja rahaministeeriumilt ärajäänud trahterimaksu asemele Kr. 7.903,—. Kui neid toetusi ei saa, siis kujuneb maavalitsusel kulude eelarve täitmise võimatuks. Vaadeldes eelarve ja kulude alasisid, leiame, et

1928/29 a. loodetakse saada tulusid:	
maksudest omaval. maksu-	
seaduste järele	Kr. 67.408,— *)
toetusi riigilt	" 118.012,—
tagasisaadavaid kulusid	" 4.800,—
varandustest	" 2.650,—
mitmesuguseid tulusid	" 4.727,—

Kokku Kr. 197.597,—

Kulusid on ette nähtud:

Maavolikogu ja rev. ning tulu-	
maksukomisjon	Kr. 950,—
maavalitsuse asutise peale (pal-	
gad, kantelei jne)	" 22.025,—
vallaomavalit. järevalve ja ju-	
riidiline nõuanne	" 5.714,—
haridus	" 25.502,—
rahvatervishoid	" 10.958,—
hoolekanne	" 26.829,—
põllumajandus	" 5.845,—
teede ja liikumiste korralda-	
miseks	" 93.380,—
ettevõtetele	" 1.477,—
varandustele	" 850,—
mitmesuguseid kulusid	" 2.688,—
tagavarasummadeks	" 1.379,—

Kokku Kr. 197.597,—

Üldiselt on tulude eelarves ette nähtud riigilt toetusi kogusummas 125.915 krooni, mis on 63,7% üldisest tuludesummast. See on näiteks, kuidas meie maavalitsused peavad oma tegevuses tunduma täiesti sõltuvaiks keskasutistest.

Eelarve arutamisel selgus ühtlasi, et maavalitsuse „Tõlliste“ vanade kodu talu on 1927/28 aasta jooksul andnud maavalitsusele tulusid 3949,50 krooni, kuna kulusid on talu peale tehtud 3075,07 kr. Kui mahaarvata kuludeks veel amortisats. Kr. 135,24, siis jääb ülejääki talu pealt 739,19 krooni. Arvestatud on ainult netto tulud ja kulud.

Lastekodu

otsustati asutada ühiselt Valga linnaomavalitsusega ja võeti vastu maavalitsuse poolt esitatud kujul kokkulepe. Kokkuleppe järele asutakse Valga linna- ja maavalitsuse ühine lastekodu 40 linnalapse ja 20 maalapse jaoks.

*) Selles summas on 7.903 krooni, mis loodetakse saada rahaministeeriumilt — ärajäänud trahterimaksu asemele.

Koolikohustust

otsustati laiendada nõnda, et 1. aug. 1928 a. hakkab maksma koolikohustus V õpeaasta peale ja 1. aug. 1929 a. — VI õpeaasta peale.

Valgamaal on kõigis valdades juba praegu olemas kuueklassilisi algkooli, mis pärast koolisunduse laiendamise raskusi erilisi ei tekita.

Nõrgaandeliste õpilaste kooli asutamine ja avamine riigi poolt Lõuna-Eesti jaoks tunnustati väga vajaliseks ja volitati maavalitsust selleks vajalisi samme astuma. Kooli asukoha küsimus jäeti lah-tiseks.

Raudteede ehitamise alal leiti, et Valga-Tõrva-Viljandi raudtee peaks esimeses järjekorras ehitatama, mis pärast otsustati saata delegatsioon selle asja selgitamiseks Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu rühmade juurde.

Üldiselt kandis koosolek asjaliku töökoosoleku ilmet, mis pärast suudeti ühe päevaga vastu võtta eelarve ja rida teisi tähtsamaid küsimusi.

Pärnumaa omavalitsuste perekonna-seisuametnikkude koosolek

Pärnus, Linnavalitsuse saalis, 10. veebruaril 1928 a.

Koosolekule on ilmunud 35 perekonna-seisu-ametnikku.

Instrueerijateks on Maavalitsuse palvel koosolekule tulnud Siseministeeriumi Omavalitsusasjade juhataja h-ra Hendrikson ja Tallinna linna perekonnaseisu-ametnik h-ra Valter.

Koosoleku avab kell 11,30 Maavalitsuse esimees h-ra J. Markson, märkides ära neid asjaolusid, mis põhjustasid koosoleku kokkukutsumise, ja paneb ette valida koosoleku juhatast.

Valitakse koosoleku juhatajateks h-rad H. Raid ja R. Meibaum ning protokoll-e-rijateks h-rad J. Roosmann ja A. Koger.

Läbirääkimisel töökorra kohta leitakse, et kuna perekonnaseisu-seadus on juba poolteist aastat käsitamisel olnud ja seega kõigile tuttav, siis ei ole enam vajadust seda üldjoontes refereerida, ja sellepärast otsustatakse asuda otsekohe esitatud küsimuste lahendamisele.

1. Küsimus: Perek. s. seaduse § 19 järele peaks Siseministeerium kandma plan-ketide kulud; miks seda ei tehta?

Vastus: Seaduse seletuskirjas oli § 19 tähendatud raamatute ja formulaaride al-mõeldud: aktiraamatud, perekonna-regist

rid, aktide teised eksemplarid ja tunnistused; selle järele on ministeerium ka talitanud. Muude plankettide muretsemiseks puudub ministeeriumil krediit.

2. Tunnistuste ja teisendite välja andmine?

Tunnistusi anda välja ainult üks, teiseid — ametniku äranägemise järele, õiendusi — vajaduse järele. Tunnistused anda välja võimalikult kohe akti tegemisel. Tunnistused ja teisendid igal juhul maksustada.

3. Kas tuleb aktiraamatu põhjal tunnistuse välja andmisest teatada ministeeriumile, kui akti teine eks. on enne tunnistuse välja andmist juba sinna saadetud?

Tunnistuste ja nende teisendite välja andmisest tuleb teatada.

4. Kas ja kus registreerida tunnistused ja kirjavahetus?

Tunnistuste ja teisendite väljaandmisest teha märkus akti äärele; neid registreerida pole vaja. Õiendused aga ja muu kirjavahetus registreerida kas vallavalitsuse või erilises perekonnaseisu-ametniku lauaühendis. Allkiri tunnistuse vastuvõtmise üle ei ole nõutav.

5. Kuidas arvestada tunnistuste tasu?

See on vallavolikogu korraldada.

6. Kas tuleb iga vähemagi puuduse korral teha täiendav akt?

Tuleb teha, peale sisulise tähtsusega vigade, mida võib parandada ainult kohtu korras. Sisulise tähtsusega on peamiselt need andmed, mis käivad registreeritava enda kohta.

7. Kuidas talitada, kui ametnik-vaimulik andmeid ei saada?

Teatada Siseministeeriumile.

8. Mida teha, kui vaimulik talitus on toimetatud ilma eelkäiva seaduslike registreerimiseta?

Registreerida ja teatada Siseministeeriumile.

9. Kas registreerimist võib toimetada naabri-valla perekonnaseisumetnik?

Võib toimetada.

10. Kas võivad lähisugulased olla tunnistajaiks?

Võivad olla.

11. Sünni ja surma akti kokkuseadmise tähtaeg?

Siseministeeriumi esitaja seletab, et seaduse järele on nõutud sünni ja surma juhtumise teatamist teatud tähtaja jooksul. Akti võib teha ka hiljem, kui teatamise ajal andmed puudulikud olid, mis ei võimaldanud akti kokkuseadmist.

12. Kuidas registreerida laps, kelle vanemad elavad ammuigi lahus?

Registreerida abielus sündinud lapsena seadusliku isa nimele.

13. Kas, kus ja kuidas tõendada mehe allkiri, et ta tunnistab naisel enne abiellumist sündinud lapse omaks?

Allkiri võtta akti äärel ja tõestada perek. s.-ametniku poolt. Kui seda teha ei saa, siis peab allkiri olema tõestatud notariaalkorras. Kui lapse sünd on registreeritud mujal, siis teatada sinna lapse nime parandamiseks. Kui laps on sündinud enne abiellumist, kuid enne sünni registreerimist on vanemad abiellunud, siis registreerida laps kohe isa nimele ja võtta isa allkiri akti äärel, et ta tunnistab lapse omaks.

14. Kas peab panema nime lapsele, kes suri enne registreerimist?

Peab nime panema ning tegema sünni ja surma aktid. Surnult sündinud lapsele teha ainult surma akt ilma nime panemata.

15. Abielu kodansuseta mehega (emigrandiga)?

Kodansuseta mehega abiellunud E. V. kodanikud-naised loetakse E. V. kodansusest lahkunuks, kui nad ei esita kahe nädala jooksul vastavat sooviavaldust Maa-valitsuse esimehele.

16. Kas võib registreerida abiellu kodansuseta isikut, kellel pole tõendusi oma perekonnaseisu kohta?

Ametniku äranägemise järele. On soovitatav andmete puudumisel nõuda politsei protokoll. Kodansusetute isikutunnistusi (Nansen'i passe) ei saa võtta dokumendina.

17. Kas võib registreerida abiellu isikuid, kes just selleks tulevad valda, et siin abielluda ja siis jälle lahkuvad?

Võib registreerida.

18. Kuidas võtta vanemate allkiri nõusoleku üle allaealiste laste abiellumiseks?

Lasta aktile alla kirjutada ehk võtta allkiri sooviavalduse teisel küljel või eraldi paberil ja tõestada. Väljaspoolt saadetakse nõusoleku allkirjad olgu tõestatud notariaalkorras.

19. Kuidas talitada, kui asjaosalised perekonnaregistri avamiseks dokumente ei muretse?

Kodanikkudele vastu tulla ja vajaduse korral vastavad teated ise välja nõuda.

20. Kas võib perekonnaregistris lehekülje avada ja andmed sisse kanda ilma dokumendita, kui ametnikul on andmed teada?

Ei või.

Järgneb.

Harjumaa vallavalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927. a.

Järje nr.	Valla nimetus	Valitud 1927. a.		Ametnikkude palgad kuus markades			V.-vanema abide arv	Eitanik kude arv vallas
		Vallavanemaks	Sekretäriks	Valla vanem	Vallavanema abid	Sekretär		
1	Alavere	J. Hallikberg	J. Pöder	2500	1200	11 000	3	1467
2	Anija	H. Tomander	K. Johanson	2000	1000	6 000	2	1948
3	Hageri	G. Jänes	M. Siims	2000	500	11 000	5	2559
4	Harku	K. Otsmann	M. Sellin	3000	1500	9 000	2	3107
5	Ingliste	J. Pindus	O. Münther	1300	600	5 000	2	1178
6	Juuru	J. Rospel	A. Tobias	3000	1000	8 000	2	2990
7	Järvakandi	R. Palso	J. Verro	7000	600	7 000	2	1759
8	Jõeletme	G. Tomander	K. Välja	2500	1500	7 000	2	2660
9	Kaiu	H. Rasson	J. Helm	2000	500	6 000	3	1492
10	Kabala	J. Lumberg	G. Günther	1000	350	6 500	2	762
11	Kehtna	M. Rossmann	J. Tomson	3000	1500	9 000	2	2060
12	Keila	J. Reinbal	K. Vasko	3000	1000	10 000	11	4000
13	Kiiu	E. Kuusk	E. Stein	1500	500	8 000	2	1516
14	Kernu	H. Kolmrist	A. Abram	1500	500—600	7 500	3	1646
15	Kloostri	J. Lilienberg	H. Pisang	3500	1000	12 000	4	4813
16	Kodasoo	H. Kuusmann	V. Luberg	1500	500	8 500	2	1240
17	Kohila	A. Klapp	J. Maksim	2500	800	10 000	5	3578
18	Kolga	J. Kranfeldt	E. Vares	3000	1000	9 500	4	4015
19	Kuimetsa	J. Kranberg	J. Pähkelmann	1000	400	5 000	2	957
20	Kuivajõe	J. Amtmann	T. Hommik	1500	500	6 000	2	1614
21	Kurna	M. Rosenfeldt	M. Tapp	1500	800	10 000	3	1692
22	Kõnnu	G. Tüürmann	K. Erik	1500	3. 750 1. 1000	8 500	4	3999
23	Laitse	J. Gefria	K. Schumann	1000	500	70 000	2	825
24	Nabala	J. Kärde	E. Arro	1600	500	5 000	2	827
25	Naissaare	L. Rosen	E. Jürgenson k.l.	12000	1000	42 000	2	261
26	Nehatu	K. Jüssi	K. Kübarsepp	3000	1500	6 000	2	2533
27	Nõva	A. Targamaa	P. Tamberg	1000	600	6 000	2	1004
28	Pakri	A. Espling	J. Pöhl	150	100—150	2 000	2	354
29	Peningi	J. Lass	R. Välja	2500	1200--1500	8 000	4	2487
30	Pranglisaarte	A. Preiholm	H. Jürmann	6000	Aastas 3000	5 000	2	520
31	Raasiku	A. Kõrgemäe	J. Agurajuja	2500	45000	11 000	4	1813
32	Rae	J. Selks	E. Argus	3000	500—1250	8 000	4	3538
33	Raiküla	J. Kutser	O. Savisikk	2500	500	9 000	2	1468
34	Rapla	J. Hamburg	J. Kasemets	7000	2500	10 000	5	5445
35	Ravila	H. Nokkur	A. Toomel	2000	700	8 000	3	2023
36	Rüisepere	J. Reinberg	J. Kulderknupp	2000	1000	8 000	4	2655
37	Saue	A. Kürbis	G. Lauter	2000	500	10 000	4	2449
38	Saku	R. Marmor	M. Triimann	2000	1000	6 000	2	978
39	Triigi	M. Tõnus	A. Kleesmann	2500	500	8 000	2	3269
40	Tuhala	J. Kuutok	J. Hinnober	1400	500	6 000	2	891
41	Varbola	E. Meresmaa	J. Virma	2000	700—1400	7 000	4	1796
42	Viimsi	T. Teihmann	H. Starrkopf	3000	1000	7 000	2	1425
43	Vihterpalu	H. Viinkust	J. Mantof	1250	400	7 000	2	957
44	Vääna	J. Janson	K. Pärdu	3000	1000	8 000	2	1521
45	Keila alev	J. Berg-Grünfeldt	E. Vasko	3000	1500	6 000	2	934

Üleriikline Vallasekretäride Seltsi peakoosolek

peati Tallinnas 20. mail. Peakoosoleku juhatajaks valiti seltsiesimees H. Nurk. Valla vaestelastekohtust refereerisid Tallinna-Haapsalu rahukogu esimees Vahtramäe ja sama rahukogu alalised liikmed Grünthal ning Rost. Referaadid olid vallasekretäridele väga õpetlikud ja kasulikud. Referaatidele järgnesid läbirääkimised, millest elavalt osa võeti ja esitud küsimustele referentide poolt lahkesti vastati. Pärast läbirääkimisi tehti seltsi juhatasele ülesandeks vallavaestelaste kohtu asjus mitmete küsimuste selgitamiseks pöörata Kohuministeeriumi poole.

Vallasekretäride ja nende abide palga-võitluse küsimuse üle refereeris seltsi esimees H. Nurk. Pärast läbirääkimisi peakoosolek otsustas möödunud aastal välja-töötatud palganormide maksmapanemist

järelandmatult nõuda ja Vabariigi Valitsuse poole pöörata, et vallasekretäride ja nende abide palgad saaksid normeeritud seadusandlisel teel.

Siseministeeriumi poolt väljatöötatud uue vallaomavalitsuse korralduskava üle refereeris seltsi esimees H. Nurk. Peakoosolek tunnistas uue korralduskava täiesti kõlbmatuks.

Perekonnaseisu registreerimise asjus refereerisid Tallinna linnavalitsuse perekonnaseisu ametnikud E. Rosenstrauch, V. Aveson ja R. Valter. Selles asjas tutvuneti kõigi raamatute ja aktidega, mis pidada ja kokkuseadida tulevad. Referaadid olid vallasekretäridele, kui perekonnaseisu ametnikkudele, väga õpetlikud ja kasulikud.

Seltsi juhatus valiti endises koosseisus tagasi, nimelt: H. Nurk Tallinnast, G. Laupa Lehtsest, E. Vainomets Koigist, M. Loy Narvast ja K. Kübarsepp Nehatust.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 28 peale täiendav vastus.

„Maomaval.“ Nr. 8 ilmunud küsimuse Nr. 28 peale teatame täiendavalt, et saadud andmete järele olevat jõumasinat müügi kirjades mõnigi kord ka tegevohuse jõud äramärgitud. On see märgitud, siis tuleb maksu aluseks võtta tegevohuse jõud.

Küsimus Nr. 30. Raamatute pidamise tähtjast.

Valla eelarvete muutm. ja täiend. seadusega, R. T. 99 — 1926., on eelarve algus 1 jaanuari pealt 1 aprillil peale viidud. Kas maksu ja kassa-raamatud ja lauajuhend tulevad lõpetada 1 jaanuaril või 1 aprillil? — kk—

Vastus:

Eelarve aasta järele tulevad, arusaadavalt, eelarve tulude ja kulude raamatud lõpetada mitte enam 1 jaan. vaid 1 aprilliks ja nendega ühes kõik raamatud, mis puutuvad vallaval. rahasse ja varandusse, s. o. kõik raamatupidamise raamatud, nende hulgas muidugi ka kassaraamat. Selles asjus teist seisukohta olla ei saa. Lauajuhend siia ei kuulu ja selle kui ka muude asjaajamise raamatute ja kaustikute või aktide kohta on raske ütelda, kas jätta need kalendri aastaga kokkukõlla, või viia nad eelarve aastaga ühte. Selle küsimuse peab järeelvalve asutus otsustama. Mõlema tähtaja poolt rääkimiseks on põhjusi. Võttes arvesse, et sellest küsimusest on arhiivide korraldus huvitatud, asub nende ridade kirjutaja isiklikult seisukohal, et asjaajamine võiks jääda kokkukõlla kalendri aastaga, kui tegelik elu suuri takistusi selleks ei tee, seda enam, et ära jääks kahekordne aasta arvude kirjutamine ja — segadus tulemata arhiivides.

Küsimus Nr. 31. Väljamaalaste maha-jäetud varanduste kohta.

Kas käivad seltside ja aktsia seltside maaalad, missugused on omandatud Vene ajal ja praegu E. V. territoriumil, R. T. Nr. 110 — 1927. a. välja kuulutatud „Väljamaalaste mahajäänud varanduste korraldamise seaduse alla?“

Alevi sekretär.

Vastus:

Tuleb vastata eitavalt. Välismaalaste mahajäänud varanduste korraldamise seadus kõneleb kohtu poolt Balti eraseaduse § 517 alusel hooldamisele võetud või võetavatest kinnisvaradest ühes nende päraldistega ja vallasvaraga, mis kuuluvad eraomandusena või kruntrendi või põlise rendi alusel isikutele, kes ei ole Eesti vabariigi kodanikud ja Eestist ära olnud üle viie aasta, või kui neil selle aja jooksul ei olnud Eestis alalist elukohta; tähendatud varandused määratakse müügile vastava rahukogu juures linna või valla vaestelastekohtu ettepanekul, kui omanik, kruntrentnik või põline rentnik või ta õigusjärglane ei ilmu Eestisse ja ei nõua tagasi hooldamisele võetud seaduses ettenähtud tähtjal (§ 1). Sellest selgub, et tähendatud seadus käib nimelt füüsilistele, mitte aga juriidilistele isikutele kuuluvate kinnisvarade kohta. Vene valitsuse poolt kinnitatud aktsiaseltside ja osa ühiste kohta jäävad maksvaks Vabariigi Valitsuse poolt vastuvõetud ajutise korralduse („Riigi Teataja“ nr. 55/56 — 1920. a.) § § 10 ja 11 ning seadus aktsiaseltside ja osa-ühisuste varanduste hoolekande alt vabastamise kohta („Riigi Teataja“ nr. 88/89 — 1921. a.)

Vastutav toimetaja: Eesti Maaomaval. Liidu sekretär H. Avikson. Väljaandaja: Eesti Maaomaval. Liit.

„Ühistrükikoda Rakveres“